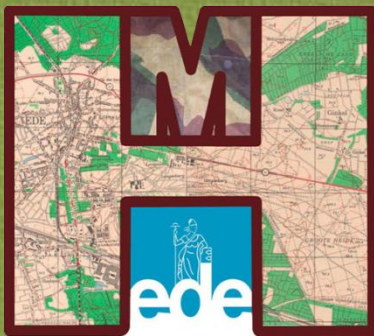

Platform Militaire Historie Ede

**De zeug heeft biggen
Digitaal tafelen
Het militaire verhaal van Ede
Erfgoedproject; 'kazernes Ede'**

Nieuwsbrief nr. 18, december 2015

Beste abonnees,

Als Platform Militaire Historie Ede zijn we betrokken bij een aantal projecten die we in deze laatste nieuwsbrief van 2015 graag bij u onder de aandacht willen brengen.

De zeug heeft biggen

In overleg met de gemeente Ede, de terreineigenaar en onder begeleiding van deskundigen, is het Platform Militaire Historie Ede afgelopen november een zoekactie gestart op een terrein waar het Edese verzet actief is geweest. Het platform beschikt al geruime tijd over gegevens die verwijzen naar materiaal dat hier in de oorlog verborgen zou zijn. Enkele weken voorafgaand aan de zoekactie werd in het Militair Historisch Informatiepunt (MHIP) op de voormalige Prins Mauritskazerne in Ede een presentatie gegeven. Platformlid Ronald van Riet vertelde daar over de historisch achtergrond van het project en gaf uitleg over de gevonden sporen en bewijsstukken. Met behulp van een PowerPoint-presentatie en satellietfoto's werd een beeld geschetst van de nachtelijke omstandigheden waaronder het verzet onder Duitse bezetting te werk moest gaan. Onder de genodigden bevond zich ook de huidige landeigenaar, die al meer dan zestig jaar het terrein in familiebezit heeft. Samen hebben we deze avond hardop nagedacht over de mogelijk vindplaats van het materiaal. Alle op deze bijeenkomst verstrekte informatie werd echter geclassificeerd als 'streng geheim' en mocht tot nadere berichtgeving niet met derden worden gedeeld.

Voor deze zoekactie werden drie teams samengesteld, die door twee archeologen werden begeleid. De firma Roseboom stelde belangeloos een graafmachine beschikbaar voor het verwijderen van de bovenlaag en het verruimen van het zwaardere graafwerk. Bij de gemeente Ede werd vooraf advies ingewonnen over de juiste manier van werken. In goed overleg werden afspraken gemaakt over het naar buiten brengen van de resultaten, want bij een bevredigend zoekresultaat zou de nieuwsaarde zeer groot zijn. Enige zorgvuldigheid was dus geboden.

Tijdens de zoekactie was het grijs bewolkt, waterkoud en nat. Voor later op de dag was zelfs natte sneeuw en harde wind voorspeld, wat voor een club met voornamelijk oud-militairen blijkbaar geen reden is om de operatie af te blazen. Vol goede moed werd er daarom om 08.30 verzameld op het bewuste landgoed, waar we gastvrij werden ontvangen met koffie van de boer en koegeloei uit de stal. Op het terrein zelf stond 5 tot 10 cm regenwater, dus de meegenomen laarzen kwamen goed van pas. Aan de hand van kaarten en luchtfoto's werd er een zoekplan opgesteld, waarna de teams zelfstandig aan het werk konden gaan. Tijdens de middagpauze werd de voortgang van het project geëvalueerd. De door de boerin gemaakte erwtensoep en warme kroketten gingen er bij de verkleumde speurneuzen in als zoete koek. Nog tot laat in de middag werd de zoekactie voortgezet, echter zonder het gewenste resultaat. Mogelijk zal er op basis van nadere studie later nog verder worden gezocht. We houden u op de hoogte!

Digitaal Tafelen

Het Platform Militaire Historie Ede (PMHE) maakt sinds een jaar deel uit van het Museum Overleg Ede, waarin de Edese musea zijn georganiseerd. Via een subsidiestelsel worden musea gemotiveerd en gestimuleerd om hun kwaliteit te waarborgen en/of te verbeteren en om een zo groot en breed mogelijk publiek te bereiken.

Het Historisch Museum Ede, het Nederlands Tegelmuseum, het Kijk & Luistermuseum en Museum Lunteren worden door de gemeente gesubsidieerd. Het PMHE ontvangt geen directe subsidie. Tot nu toe kunnen we met activiteiten onze eigen, zeer bescheiden financiële broek ophouden. Een andere deelnemer aan het museumoverleg was het Infanteriemuseum uit de Harskamp, dat helaas het afgelopen jaar zijn poorten heeft moeten sluiten. Hiermee is een gedeelte van het militaire erfgoed uit Ede verdwenen. Museum Vliegveld Deelen heeft grootse plannen en is op zoek naar uitbreiding.

In de optiek van de gemeente is in het huidige politieke en economische klimaat samenwerking tussen (culturele) organisaties noodzakelijk om aan de eisen van de subsidiegever, het publiek en het Nederlands Museumregister te voldoen. Die samenwerking wordt onder andere gestimuleerd door het beschikbaar stellen van een jaarlijkse subsidie, waaruit gezamenlijke projecten van de musea kunnen worden gefinancierd. Het project 'Digitaal Tafelen' is hiervan een voorbeeld en heeft als doel op een innovatieve en aantrekkelijke manier gekoppelde informatie over het erfgoed in Ede aan het publiek te presenteren. Grote Multitouch-tafels blijken een aansprekende manier te zijn om een groot publiek letterlijk in aanraking te brengen met cultureel erfgoed. Het PMHE denkt dat zo'n Multitouch-tafel van toegevoegde waarde is voor een toekomstig Historisch Informatie Centrum op het voormalige kazerneterrein. De eenmalige subsidie voor dit project is per 14 juli 2015 toegekend en de realisatie moet in 2016 plaatsvinden.

Momenteel wordt er in een werkgroep de eerste voorbereidende stappen gezet. Als je de digitale tafels namelijk ziet als een etalage van ons gezamenlijke erfgoed, waarbij de verschillende musea de winkels zijn, dan moet je toch beginnen bij je depot. Daar staat wat we in huis hebben en daaruit moeten we kiezen wat we willen laten zien. De deelnemende musea hebben allemaal het museale Adlib-registratie systeem, met uitzondering van het PMHE. Aangezien de digitale tafels hun informatie zullen halen vanuit die Adlib-bestanden, zijn we ook als platform gestart met de voorwerpen, waarover het platform de beschikking heeft te registreren in Adlib Lite. Dit is een gratis software programma, waarin we de eerste voorwerpen gaan beschrijven. Voorlopig kiezen we voor puur Edese, militaire voorwerpen met een eigen verhaal.

Multitouch

Multitouch-schermen zijn computerschermen die met vingerbewegingen worden bediend. Door met één of meerdere vingers gebaren te maken op het scherm worden speciale handelingen zoals het in- en uitzoomen uitgevoerd. Op multitouch schermen is het mogelijk om het scherm met meerdere mensen samen te bedienen. Als een multitouch scherm plat aangeboden wordt, biedt dit de mogelijkheid om hier met meerdere mensen omheen te staan en, net zoals aan een tafel, samen te werken. Dit wordt dan een multitouch-tafel genoemd.

Het militaire verhaal van Ede

Als platform dat zich tot doel heeft gesteld de militaire historie van Ede levend te houden, hebben we het plan opgevat het militaire verhaal van Ede uit te werken en geschikt te maken voor gebruik op onze website. Zoals u ongetwijfeld zal weten, kent Ede een rijke militaire historie, die van grote invloed is geweest op de ontwikkeling van het Veluwe dorp. Meer dan 100 jaar was Ede een garnizoensplaats, waar duizenden militairen hun dienstplicht hebben vervuld.

Er is al veel geschreven over de militaire historie, maar deze verhalen zijn vaak zeer uitvoerig en veelomvattend of behandelen juist specifiek één bepaald onderwerp, organisatie of periode.

Op onze nieuwe pagina willen we met korte stukjes tekst en een bijpassende foto de militaire geschiedenis van Ede toegankelijk maken voor de (nieuwe) Edese burgers, waarvoor de kazerneterreinen tijdens de militaire aanwezigheid verboden gebied waren.

In Ede bevinden zich ook veel scholen, waar duizenden studenten het verleden aan het ontdekken zijn. Het platform heeft erfgoodeducatie hoog in het vaandel staan en wil met deze nieuwe pagina een startpunt zijn van waar verdere zoektochten in boeken en op Internet kunnen worden voortgezet. We besteden o.a. aandacht aan de Garnizoensplaats Ede en WO1, Ede in aanloop naar WO2, de inval van de Duitsers op 10 mei 1940, Duitse troepen in Ede, Jodenvervolgung in Ede, Market Garden, Vluchtelingen, onderduikers en krijgsgevangenen, de bevrijding van Ede, de na-oorlogse jaren, de Koude Oorlog en de sluiting van de kazernes.

We verwachten dit project in het eerste kwartaal van 2016 te kunnen afronden.

Erfgoedproject; 'kazernes Ede: een afscheid en een nieuw begin'

De afgelopen maanden is een groep erfgoedinstellingen onder leiding van de gemeente Ede gestart met een bijzonder erfgoedproject: Kazernes Ede: een afscheid en een nieuw begin. Een verhaal waarbij de militaire historie en gevonden objecten worden gekoppeld aan verhalen en herinneringen. Van de gemeentearchivaris, Peter van Beek, ontvingen wij onderstaande bijdrage.

Een afscheid en een nieuw begin

Met de sluiting en de herbestemming van de Edese kazernes is het moment aangebroken om de geschiedenis van de kazerneterreinen op een innovatieve manier neer te zetten als 'een afscheid en een nieuw begin'. Het project is gestart met bouwbiografisch onderzoek waarbij veel 'verborgen' objecten die zijn achtergebleven bij het vertrek van defensie zijn verzameld. Deze objecten worden aangevuld met informatie die wordt verkregen door archeologisch en historisch onderzoek. Aan de hand van vondsten op het terrein, bronnen en kennis vanuit de deelnemende partners, worden nu burgers uitgedaagd om het materiaal aan te vullen met verhalen, herinneringen en beelden. Zo worden oude verhalen verrijkt met nieuwe context.

Samenwerking

Bij de totstandkoming van het project is de samenwerking met diverse partners heel belangrijk. Het project wordt uitgevoerd met ondersteuning van de Provincie Gelderland. De instellingen die zich aan het project hebben verbonden zijn: de Archeologische Werkgroep Nederland - afdeling 17, de Buurt Ede-Veldhuizen, het Historisch Museum Ede, Wijnen Cultuurhistorisch Onderzoek, het Platform Militaire

Erfgoedoverleg op het gemeentehuis

Historie Ede, de Stichting Erfgoed Ede, de Vereniging Oud Ede en de gemeente Ede. Na in het vorige bericht enkele partners te hebben voorgesteld, worden nu de overige partners in beeld gebracht.

Stichting Erfgoed Ede

Als secretaris van de Stichting Erfgoed Ede zegt Jan Kijlstra: "De sporen, materieel en immaterieel, die de militairen in meer dan een eeuw in Ede hebben achtergelaten, maken deel uit van het erfgoed van de gemeente Ede. De Stichting Erfgoed Ede is vanuit haar doelstelling nauw betrokken bij dat erfgoed. Want dat erfgoed vormt een middel om het verleden steeds opnieuw onder de aandacht te brengen, door het te laten zien en door er over te vertellen. Want wie zijn of haar geschiedenis niet kent, kan daar ook niets van leren. En dat is, zo blijkt steeds opnieuw, een dringende noodzaak."

De stichting wil vooral de mogelijkheden binnen dit project benadrukken om de militaire activiteiten over een periode van meer dan honderd jaar als belangrijk deel van de geschiedenis voor een breed publiek te kunnen ontsluiten en toegankelijk te maken. Van belang is vooral dat zoveel mogelijk verhalen bewaard blijven als dragers van 'het verhaal van de kazernes'. Een behoorlijk deel van deze verhalen is inmiddels namens de stichting aangedragen; dit kan behulpzaam zijn bij het blijvend vertellen van het verhaal van Ede.

Wijnen Cultuurhistorisch Onderzoek

Jobbe Wijnen is in 2012 op eigen initiatief begonnen met bouwbiografisch onderzoek in en om de kazernes in Ede. Hij ging daarmee op zoek naar sporen van de geschiedenis van het gebied en de daarop nog aanwezige gebouwen. Bij terugkoppeling naar de gemeente, ontstond het idee om dit vervolgens systematisch te gaan doen. Wijnen vertelt: "De vondsten waren ontzettend talrijk, persoonlijke brieven van soldaten, foto's, formulieren en stencils van lang geleden. Inmiddels zijn alle panden van de kazernes onderzocht en dat heeft meer dan 1200 vondsten opgeleverd. Maar het wordt pas belangrijk als (een deel van) deze vondsten omgezet kunnen worden in verhalen. Je hebt pas wat aan erfgoed als je er wat mee doet en niet als het in een kast ligt te verstoffen! Het project is geslaagd als alle betrokken partners gezamenlijk een resultaat opleveren en ook in de toekomst hun netwerk om deze geschiedenis levend te houden, in stand kunnen houden. Deze geschiedenis vinden we nu belangrijk en daarom moeten we er wat mee doen."

Voor hem zijn de mooiste objecten de kleine dingen waar een heel verhaal achter zit als je dit gaat uitzoeken. "Dit leidt soms tot verrassende verhalen waarmee mensen op een bijzondere manier in beeld gebracht kunnen worden", volgens Wijnen.

Jobbe Wijnen, hier te gast bij het platform tijdens de Open Monumentendag, met: 'Het geluid van de Koude Oorlog'

Archeologische Werkgroep Nederland

Als lid van de regionale Archeologische Werkgroep Nederland is Gerda van Raan-Onderwater betrokken bij het project. Voor haar is de geschiedenis van de kazernes interessant genoeg om deel te nemen. Ze geeft aan dat het een goede gelegenheid is om de jonge archeologie in het algemeen en die van de kazerneterreinen specifiek bekendheid te geven. De bouwhistorische en archeologische vondsten geven een mooie mogelijkheid om archeologie dicht bij de mensen te brengen. Om dit mogelijk te maken, oppert Van Raan-Onderwater de suggestie om gevonden objecten en hun verhalen onder te brengen in bijvoorbeeld een vitrine in één van de nieuwe gebouwen.

De vrijwilligers van deze werkgroep hebben op dit moment hun werkruimte in de Arthur Koolkazerne.

Gemeente Ede: Archeologie en Gemeentearchief

De gemeente Ede heeft een team Archeologie dat nauw betrokken is bij de ontwikkeling van de kazerneterreinen tot woongebied. Charlotte Peen is als gemeentelijk archeoloog projectleider van het erfgoedproject. Over het project zegt ze: "Het is vooral een uitdaging om met verschillende Edese vrijwilligersorganisaties één erfgoedproject uit te voeren. Dit project is niet alleen archeologisch, maar erfgoedbreed. Het is interessant om te zien hoe de verschillende partners op hun eigen manier en met

hun eigen kennis en netwerk samen een vrijwel compleet palet aan verhalen over Ede weten te verzamelen. Wat ons betreft zouden vooral de verhalen van de Edenaren bewaard moeten worden. Dat is juist het unieke van dit project en het gaat zeker niet alleen om de tastbare voorwerpen. De zorg voor immaterieel erfgoed kan juist wat extra aandacht gebruiken. Als archeoloog intrigeert mij het meeste de vondsten die het verhaal vertellen van vóór de kazernetijd. De grond waarop de kazernes zijn gebouwd, moet in de 19^e eeuw schraalheidsterrein met enkele wegen en schaapsdriften zijn geweest. Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat er ook vruchtbare zones waren. Misschien heeft overexploitatie door boeren zelfs geleid tot verarming van de bodem en tot de heidevegetatie. De bouw van de kazernes was een aanslag op het ter plaatse aanwezige archeologische erfgoed. Vervolgens hebben militairen de grond zo intensief gebruikt, dat er bijna geen oude resten meer bewaard zijn gebleven. Alleen in het noordelijke deel van de Mauritskazerne zijn fragmenten uit de IJzertijd en de Middeleeuwen gevonden.”

Peen wil tot slot Edenaren oproepen om mee te doen met dit project.

Kazerneterrein Ede

Ook het Gemeentearchief is partner in het project en hier zijn vooral de historische bronnen op papier en beeld te vinden. Gemeentearchivaris Peter van Beek: “Het Gemeentearchief wil vooral in tekst, beeld en verhaal de geschiedenis van de Edenaren en hun gebruik van de ondergrond bewaren. Hoewel bouwbiografische vondsten vooral museaal zijn, zullen de verhalen die op basis hiervan loskomen een nieuwe dimensie aan de Edese (militaire) geschiedenis toevoegen. Voor het Gemeentearchief is niet zozeer belangrijk waar objecten en verhalen bewaard worden, maar vooral dat ze in deze samenwerking worden bijeengebracht en een nog rijker beeld van het Edese verleden geven.” Ook hij hoopt dat veel mensen hun verhaal zullen willen vertellen zodat dit kan worden opgeslagen in het gezamenlijke Edese verleden.

Bijdrage leveren

Geïnteresseerden kunnen ook een bijdrage leveren en ervaringen delen met de projectdeelnemers. Op de projectwebsite <https://edekazerne.wordpress.com> staan de resultaten en ontwikkelingen tot nu toe en is de mogelijkheid contact te leggen met de projectgroep.

Terugblik laatste kwartaal 2015

Open Monumentendag

12 september 2015 verleende het Platform Militaire Historie Ede haar medewerking aan de Open Monumentendag op de voormalige J.W. Frisokazerne in Ede.

De aftrap werd gegeven op vrijdagavond met de onthulling van een borstbeeld van Johan Willem Friso, de naamgever van de kazerne, en met de uitreiking van de Edese Monumentenprijs.

[Link naar fotoverslag](#)

Platform Militaire Historie Ede

Freedom Activity Book

17 september 2015 - Op Ginkelse Heide vond de presentatie van het Freedom Activity Book plaats. Speciale gasten waren de leerlingen van de Arnhem International School dr. Aletta Jacobs.

Het Freedom Activity Book is de Engelstalig variant van het DOEboek Vrede en Vrijheid dat dit jaar in een oplage van 50.000 exemplaren onder scholieren is verspreid.

[Link naar fotoverslag](#)

Platform Militaire Historie Ede

Herdenking Parkweg

Vrijdag 18 september organiseerde het Platform Militaire Historie Ede in samenwerking met de gemeente Ede en het Comité '44-'45 een herdenking bij het monument aan de Parkweg. Het monument is opgericht ter nagedachtenis aan de slachtoffers die vielen tijdens bombardementen op 17 september 1944 in Ede-Zuid.

[Link naar fotoverslag](#)

Platform Militaire Historie Ede

Market Garden

19 september 2015 - Bijna 20.000 mensen bezochten de herdenking en het parachutespringen op de Ginkelse Heide bij Ede.

Bezoekers konden ook terecht op de Airbornemarkt en de Ginkel Heath Experience, waar het Platform Militaire Historie Ede een informatiepunt over de Slag om de Ginkelse Heide had ingericht. In de grote tent was o.a. het 14 meter lange Airborne-panorama van Benjamin Koops te bewonderen.

[Link naar fotoverslag](#)

Battlefieldtour Pegasus 1

17 oktober 2015 - Het Platform Militaire Historie Ede organiseerde deze dag een battlefieldtour langs de eerste Pegasus-ontsnappingsoperatie

Gidsen van het platform gaven op locatie uitleg over de ontsnappingstocht die door het Edese verzet werd georganiseerd na afloop van de mislukte operatie Market Garden in september 1944.

[Link naar fotoverslag](#)

Battlefieldtour Pegasus 2

31 oktober 2015 - Vanmiddag treden we in de voetsporen van de Britse Airbornes en andere onderduikers die na afloop van de Slag om Arnhem het reeds bevrijde deel van Nederland probeerden te bereiken.

Het mooie herfstweer, de indrukwekkende verhalen en fraaie locaties maakten er een onvergetelijke dag van.

[Link naar fotoverslag](#)

70 jaar Mausoleum

Zaterdag 12 december was het precies 70 jaar geleden dat het Mausoleum als grafmonument in gebruik werd genomen.

Na een korte plechtigheid bij het Mausoleum werd in het raadhuis het 'eerste exemplaar' van een tweetal boekjes van Ben Verduijn (rechts) aangeboden aan burgemeester Van der Knaap.

In de boeken beschrijft Verduijn de levens van adj. Van Vark en van Leonard Lambert, twee verzetsstrijders die in het Mausoleum een laatste rustplaats hebben gekregen.

Agenda

Het Platform Militaire Historie Ede tracht een zo compleet mogelijk overzicht te geven van alle activiteiten, herdenkingen en bijeenkomsten in de gemeente Ede. Deze agenda wordt maandelijks bijgewerkt en is via onze [website](#) te downloaden.

**'HET PLATFORM MILITAIRE HISTORIE EDE WENST U
VREDIGE FEESTDAGEN EN EEN
VOORSPOEDIG 2016!'**

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Platform voor Militaire Historie Ede (PMHE), onder redactie van Wouter van den Berg. Nieuwsberichten verschijnen op onregelmatige tijden als hier aanleiding voor is. De nieuwsberichten worden toegezonden aan alle bij het PMHE geregistreeerde email adressen. Mocht u geen prijs meer stellen op verdere ontvangst, dan kunt u met een bericht aan info@platformmhe.nl verzoeken de toezending te stoppen. Mocht u zelf ideeën hebben voor een nieuwsbericht, dan kunt u dit doorgeven aan info@platformmhe.nl.